

עפ"ת 12569/08/19 - אומ"י זאמל נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 12569-08-19 זאמל(עצור/אסיר בפיקוח) נ' מדינת ישראל
בפני כבוד השופט אברהים בולוס
המערער אומ"י זאמל (עצור/אסיר בפיקוח)
נגד
המשיבה מדינת ישראל

נוכחים:

ב"כ המערער: עו"ד אביעד חייט

ב"כ המשיבה: עו"ד יאיר גוכמן

פסק דין

1. לפניי ערעור על חומרת העונש בגזר דינו של בית המשפט לתעבורה בחדרה (כבוד השופטת עידית פלד) בפל"א 3927-10-18 מיום 23.6.19 (להלן: **גז"ד**).

רקע וההליכים

2. בכתב האישום נטען, כי ביום 9.10.18 המערער נהג ברכב מסחרי ללא רישיון נהיגה תקף כשרישיון הנהיגה פקע ביום 11.12.06; ללא פוליסת ביטוח תקפה ולמרות ידיעתו אודות העונש שהושת עליו בנוכחותו ביום 1.10.17 בבית משפט לתעבורה בחדרה בתיק 2996-02-17 שכלל פסילה מלנהוג למשך 3 שנים.

בכתב האישום יוחס למערער ביצוע העבירות הבאות: נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: **פקודת התעבורה**); שימוש ברכב ללא ביטוח, לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, לפי סעיף 10 (א) לפקודת התעבורה.

3. בתאריך 17.10.18 המערער הודה והורשע בביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ובימ"ש קמא נעתר לבקשתו לקבלת תסקיר שירות מבחן לעניין העונש.

שירות המבחן פירט בתסקיר הראשון את מצבו המשפחתי של המערער, בן 46 נשוי ואב ל 6 ילדים, אשר תיאר בפני שירות המבחן כי הוא משקיע מאמצים רבים במתן מענה כלכלי ורגשי למשפחתו. שירות המבחן סקר את עברו התעבורתי של המערער ומצא, כי מהתנהלותו עולה דפוס חוזר של עבירות תעבורה כשהמחירים ששילם עד כה לא

היוו עבורו גורם הרתעתי. מהתנהלות זו עולה קושי לקחת אחריות מלאה על התנהלותו הבעייתית ולבחון אלטרנטיבות.

שירות המבחן ציין, כי המערער הביע חרטה, הגם שבמפגשים שהתקיימו עמו ניתן להבחין בשינוי ראשוני לטובה לעמדה יותר אחראית ומעמיקה. אלא שעסקינן, כך נקבע בתהליך ראשוני ביותר שאיננו מבוסס דיו.

4. בתסקיר משלים שהוגש ביום 11.6.19 שירות המבחן ציין, כי המערער הקפיד להגיע למפגשים, היה מעורב וביטא יכולת גבוהה יותר להתייחס להסתבכותו בעבירות תעבורה ולקחת אחריות על בחירותיו. שירות המבחן התרשם, כי המערער מחויב להליך הטיפול וקיים צורך להליך טיפולי ארוך טווח דבר שעשוי להפחית משמעותית מהסיכון להסתבכות חוזרת.

באשר לאופי הענישה צוין, כי למעצר הייתה השפעה מרתיעה עבור המערער ויש להשקיע בהליך טיפולי. לפיכך, הומלץ על הארכת מאסר על תנאי לצד צו של"צ בהיקף 250 שעות וצו מבחן לשנה וחצי.

גזר-הדין

5. בגזר דינו בית משפט קמא סקר את הפסיקה, עמד על מדיניות הענישה באשר לעבריינים אשר נפסלו מלנהוג לאחר שביצעו עבירות חמורות ומבצעים עבירה של נהיגה בזמן פסילה. בהתנהגות זו, כך צוין, המערער רמס ברגל גסה ערכים חברתיים הראויים להגנה כמו ההגנה על משתמשי הדרך מפני נהיגתם של נהגים מסוכנים שנפסלו מלנהוג לאחר ביצוע עבירות חמורות; וגם כיבוד החוק והחלטותיו של ביהמ"ש.

6. מכל אלה, ולאור חומרת העבירות ונסיבות ביצוען בימ"ש קמא מצא, כי מתחם העונש ההולם חייב לכלול מאסר בפועל בין 6 חודשים ועד 24 חודשים, וגם פסילה בפועל ועונשים נלווים.

7. בבוא ביהמ"ש קמא לקבוע את העונש הראוי בגדרי המתחם, הוא הביא בחשבון לחומרה את עברו התעבורתי המכביד של המערער, אשר רישיונו פקע בשנת 2006 כשלחובתו 72 הרשעות תעבורה קודמות וכן עברו הפלילי; מדובר בנהיגה בפסילה בפעם הרביעית, ונהיגה כשרישיון הנהיגה אינו תקף בפעם ה- 14; העבירות בוצעו לאחר שנגזר על המערער עונש מאסר בפועל למשך 5 חודשים בעבודות שירות ועת שריחף מעל ראשו עונש מאסר מותנה למשך 6 חודשים שהוטל בתיק 2996-02-2017 מיום 1.10.17; כן בעבר הוטל על המערער עונש מאסר מאחורי סורג ובריה בן 5 ימים בגין עבירת נהיגה בפסילה בתיק 487-11-13 מיום 7.11.13.

8. מכל האמור לעיל התרשם בימ"ש קמא, כי המערער מעולם לא חדל מלנהוג על אף הפסילות והעונשים שהוטלו כנגדו; לא הפנים את המסוכנות הגלומה בהתנהלותו ואף עונש מאסר מותנה בר הפעלה לא הרתיעו.

9. מנגד, ביהמ"ש קמא שקל לקולה את הודאתו של המערער והבעת החרטה; התקופה בה שהה במעצר; נסיבות חייו ומצבו המשפחתי והכלכלי של המערער והתרשמות שירות המבחן באשר לשינוי שחל בעמדתו.

10. לעניין ההמלצה העונשית של שירות המבחן, ביהמ"ש קמא מצא כי לאור עברו התעבורתי המכביד, נסיבות ביצוע העבירה והעונשים שהוטלו בעבר על המערער כמפורט לעיל, אין לקבל גישה זו. עם זאת נקבע, כי נוכח ההליך הטיפולי בו החל המערער וכן תקופת מעצרו, המאסר המותנה יופעל בחופף לעונש המאסר שיוטל נוסף לעונשים כמו פסילה בפועל.

11. בית המשפט קמא הטיל על המערער בגזר הדין עונשים כדלקמן: פסילה בפועל מלנהוג למשך 6 שנים; הפעלת פסילה מותנית לתקופה של 6 חודשים שנקבעה בתיק 2996-02-17 מיום 1.10.17 בחופף. סך הכול ירצה המערער 6 שנות פסילה בפועל בניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים מיום 21.10.18; פסילה על תנאי לתקופה של 12 חודשים למשך 3 שנים. כן עונשי מאסר כלהלן:

א. מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים שלא יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסרו עבירה של נהיגה בזמן פסילה או ללא רישיון נהיגה.

ב. 10 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי המעצר שרוצו בתיק מ"ת 3926-10-18.

ג. ביהמ"ש קמא הפעיל את המאסר המותנה שהוטל על המערער בביהמ"ש לתעבורה בחדרה בתיק 2996-02-17 בתאריך 1.10.17 למשך 6 חודשים, בחופף למאסר שהוטל לעיל.

טענות הצדדים

12. לטענת המערער, בימ"ש קמא שגה עת לא נתן משקל מספיק לשיקומו; פסקי הדין עליהם הסתמך בימ"ש קמא לקביעת מדיניות הענישה עוסקים במקרים חמורים מעניינו של המערער; שליחת המערער למאסר למשך 10 חודשים לא תשרת את האינטרס הציבורי ותפסיק את הליך השיקום של המערער.

בדיון שהתקיים לפניו הוסיף וטען ב"כ המערער, כי אמנם המערער ביצע בעברו עבירות רבות אך הוא מעולם לא הגיע לשירות המבחן. במקרה דנן, חרף הקשיים שחווה ולמרות מעצרו לתקופה ממושכת באיזוק האלקטרוני המערער התאמץ והשתתף במשך חצי שנה במפגשים שבועיים ועבר תהליך ממשי אשר הוביל להמלצת שירות המבחן.

13. מנגד, המשיבה סמכה את ידיה על מסקנותיו של ביהמ"ש קמא. היא טענה כי העונש הינו סביר ומאוזן, ובמלאכתו ביהמ"ש קמא שקל את כל הנסיבות והשיקולים הרלוונטיים; העונש מתיישב עם הענישה הנהוגה ואינו חריג ביחוד לנוכח עברו התעבורתי של המערער.

14. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, הוריתי על קבלת חו"ד מטעם הממונה על עבודות השירות טרם מתן פס"ד. בהתאם לחו"ד שהתקבלה, המערער נמצא מתאים לריצוי עונש המאסר בעבודות שירות.

דין והכרעה

15. לא אחת דובר על החומרה הרבה הגלומה בעבירת הנהיגה בזמן פסילה. ביהמ"ש העליון חזר והבהיר רבות: "העבירה אותה עבר המבקש היא חמורה ויש לבטא את חומרתה בענישה מרתיעה. נהיגה בכבישי הארץ בזמן פסילת רישיון טומנת בחובה סיכונים רבים לביטחונם של נוסעים ברכב והולכי רגל. יתר על כן, ולא פחות מכך, היא משקפת התייחסות של ביזוי החוק וצווי בית המשפט" (רע"פ 3878/05 יעקב בנגוזי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.5.05)).

16. הענישה המקובלת במקרה כפי ענייננו חייבת לבטא את משקלם הסגולי של הערכים המוגנים שהופרו במקרה זה; כן להעביר מסר תקיף ומרתיע מפני ביצוע העבירה של נהיגה בזמן פסילה ולו בשל העובדה שעבירה זו טומנת בחובה סכנה ממשית למשתמשי הדרך; מכאן, ובמספר הזדמנויות ביהמ"ש העליון אישר מתחם עונש הכולל בתוכו מאסר בפועל וגם הטלת מאסר בפועל לתקופה משמעותית (רע"פ 8013/13 אמיר מסעוד נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.12.13); רע"פ 7982/13 עדיאל שגן נ' מדינת ישראל (6.1.14); רע"פ 5464/16 דימטרי לייזרוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (12.7.16)).

17. לרוב, הענישה הראויה לעבירה של נהיגה בזמן פסילה כוללת בחובה גם מאסר בפועל (רע"פ 7612/13 שמעון אמסלם נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (18.3.14)); דבר הנכון ביתר שאת באשר למורשעים בעלי עבר תעבורתי מכביד, וביחוד כאלה שעומד ותלוי נגדם מאסר מותנה בגין אותה העבירה (רע"פ 5638/13 נכפולגר נ' מדינת ישראל (15.1.2014); רע"פ 321/14 סלאמה נ' מדינת ישראל (26.01.2014); רע"פ 10424/06 לודוויה נ' מדינת ישראל (22.2.07)).

גם העבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, מקפלת בחובה סכנה ממשית לפגיעה בעוברי אורח תמימים ובמשתמשי הדרך (ע"פ 5774/09 שחר מסיקה נ' מדינת ישראל (21.07.2009); ראו גם: עפ"ת (חי') 21722-04-16 ג'בארין חסן נ' מדינת ישראל (17.07.2016)).

18. במקרה דנן, אין מחלוקת בדבר חומרת העבירות, מדיניות הענישה המחייבת השתת עונשים מרתיעים וגם עברו התעבורתי המכביד של המערער. המחלוקת שהתגלעה בין הצדדים סבה סביב המשקל שיש לייחס להליך השיקום המוצלח אותו עבר המערער עד כה ולהמלצות שירות המבחן.

19. כידוע, שיקולי שיקום עשויים להצדיק סטייה ממתחם העונש, ומוכן שהם מהווים שיקול אף כבד משקל בקביעת העונש בגדרי המתחם (בע"פ 6637/17 אליזבת קרנדל נ' מדינת ישראל (18.04.2018); ע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת ישראל (12.4.2015); ע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל (10.7.2016); ע"פ 5611/16 סלב נ' מדינת ישראל (14.9.2017); ע"פ 1288/17 מדינת ישראל נ' שנהר (3.10.2017)).

על שיקום מוצלח ניתן ללמוד בין היתר, מהמוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; מהשתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; מאינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים ונטילת אחריות, ועוד. (ע"פ 7459/12 שיבר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (20.6.2013); ע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת

ישראל, פסקה 11 (12.4.2015); ע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (10.7.2016); ע"פ 5611/16 סלב נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17 (14.9.2017); ע"פ 1288/17 מדינת ישראל נ' שנהר, פסקה 24 (3.10.2017).

20. מקריאת תסקירי המבחן מתברר, כי עד כה המערער עבר הליך שיקומי מוצלח וניתן אף להבחין בשינוי חיובי ועמוק בחשיבתו ובהתנהלותו. אמנם תסקיר שירות המבחן אינו מחייב, עם זאת הוא משמש כלי עזר חשוב בידי בית המשפט ומסייע לו לעמוד על נסיבותיו האישיות של הנאשם ועל סיכויי שיקומו (רע"פ 2588/16 אנואר שלבאיה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (19.9.16); ע"פ 1170/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.1.2016); רע"פ 8344/15 מחאמיד נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (8.12.2015)). משקל מיוחד יש לייחס לתסקיר שעה שהמחלוקת ממוקדת בשאלת השיקום. הוא הגורם המקצועי שליווה את המערער כברת דרך ארוכה ובחן מקרוב את השתלבות המערער בהליך הטיפול ועמד על נכונותו האמיתית והכנה לעבור שינוי מפחית סיכון.

21. אני סבור כי במקרה זה יש ליתן לפן השיקומי משקל רב משיקולי ענישה אחרים כמו הגמול וההרתעה, ולהמיר את המאסר בעבודות שירות, שכן שליחת המערער למאסר בפועל עלולה, בהסתברות גבוהה, לסכל את שיקומו: "במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומי, או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול..." (רע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל (22.1.14) ראו גם: ע"פ 5521/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (23.01.14)).

22. חיזוק למסקנתי זו אני מוצא בעובדה שבפועל המערער לא ריצה בעבר מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה (למעט 5 ימים), כן בתקופת מעצרו מאחורי סורג ובריה (כשבועיים) ומעצרו באיזוק אלקטרוני שנמשך לחודשים. הגם ששירות המבחן אף מצא כי למעצרו של המערער הייתה השפעה מרתיעה באופן משמעותי.

23. במסקנתי זו לא התעלמתי מטובת הכלל. אני סבור כי זה אחד המקרים שבו ניתן להשיג את מטרת הענישה ואת אינטרס הציבור בדרך סבירה ומתונה יותר שפגיעתה במערער הינה פחותה; שכן מחד תועלת לציבור תצמח משיקומו של המערער והפחתה משמעותית של הסיכון הנשקף ממנו, ומאידך המרת המאסר לעבודות שירות לתקופה של 9 חודשים מהווה עונש מרתיע ומאוזן שמגלם בחובו גם שיקולי ענישה נוספים, כמו גמול והרתעה (רע"ב 426/06 נאסר חווא נ' שב"ס, פסקאות 9-10 (12.3.06):

24. מכל האמור לעיל אני מקבל את הערעור כלהלן:

עונש המאסר בפועל יעמוד על 9 חודשים, אותו ירצה המערער בעבודות שירות כפי חו"ד הממונה מיום 20.11.19.

על המערער להתייצב לצורך קליטה והצבה במועד תחילת עבודות השירות ביום 25.12.19 שעה 08:00 ביחידת עבודות שירות, מפקדת מחוז צפון, רח' הציונות 14 טבריה.

ניתן בזאת צו מבחן למשך 18 חודשים במסגרתו ימשיך המערער בהליך הטיפול בהשגחת ופיקוח שירות המבחן

יתר ההוראות שנקבע בגז"ד ישארו על כנן.

ניתן היום, כ"ז חשוון תש"פ, 25 נובמבר 2019, בנוכחות המערער וב"כ הצדדים.